

urma pe Vintilă în căutările goale, fiind în stare să răscolească un oraș pentru a-l găsi și să colinde pădurile cu el pentru a-l ascunde de poliție.

Spectacolul, atît în ceea ce privește regia, cît și interpretii, a urmărit îndeosebi redarea faptului concret, neizbutind întotdeauna să implice în acesta semnificațiile. Din această pricină, ca și de pe urma unui defectuos aport al tehnicii, unele scene retrospective și-au pierdut din valoare: scena tăierii cablului electric, plasată în fund, în spatele unei draperii de mătase transparentă cu aspect „salon”, și însoțită de vocea Fanei la megafon (de ce o fi căpătat megafonul în ultima vreme sarcina exclusivă de a transmite gîndurile sau comentariile personajelor dramatice?), a fost lipsită de tensiunea dramatică necesară; la fel, scena de pe coridorul spitalului, din actul III, importantă pentru evoluția doctorului Cristea. Cît despre momentele „reportericești” din actul III, în care

Vintilă Gîrțu încearcă să-i introducă pe Fana și doctorul Cristea în iureșul muncii caracteristic zilelor noastre, ele au fost nesocotite de regie și interpreți; aceștia neavînd aici de jucat fapte concrete, au renunțat să reprezinte semnificațiile. Reproșul desigur trebuie adresat întîii autorului, care a folosit acest procedeu facil și convențional, al succesiunii unor imagini cu caracter documentar, fără a izbuti o integrare organică a lor în structura lăuntrică a personajului Vintilă — așa cum a reușit la începutul actului, în scena cu Fana. Nu e mai puțin adevărat, însă, că mai multă încredere în text i-ar fi ajutat pe interpreți să găsească și mijloacele necesare pentru valorificarea sa integrală și pentru punerea în lumină a bogatelor sale semnificații. Ceea ce, ținînd seama de virtuțile spectacolului prezentat la premieră, este încă posibil de realizat.

Margareta Bărbușă

***

Teatrul de Stat din Arad: *Explozie întîrziată* de Paul Everac

Premiera: 23 august 1959. Regia: Radu Sorin Grigorescu. Decoruri: Francisc Toth. Costume: Eva Györfly Stache. Distribuția: Valentino Dain (Dr. Valeriu Cristea); Rodica Sanda Tuțuianu (Fana); Ștefan Neagrău (Vintilă Gîrțu); Olimpia Didilescu (Marguerite Conțescu); Viorica Oancea (Jeanine Cretzianu); Costel Atanasiu, Ștefania Goroneanu și Mircea Gherdan (Pacienții); Elena Drăgoi (Erzsi); Vasile Varganici (Bolnavul).

Piesa lui Everac, se știe, e punerea în criză a două personaje, trecerea acestora printr-o evoluție acută și rezolvarea finală prin salt la o calitate umană nouă, superioară. Aceasta, în prezența care determină, argumentează și demonstrează — ca după o operație matematică — a unui al treilea personaj, oglindă și ecran al celorlalte două și în același timp mesager al timpului și societății de azi. Făcînd abstracție de cele cîteva apariții episodice, mai mult de culoare decît cu funcție dramatică, *Explozie întîrziată* e o piesă în trei personaje, cu vîdita și polemica intenție de a fi o replică — prin răsturnare — la vechiul „triunghi” al tradiției boulevardiere. *Explozie întîrziată* e un examen al conștiințelor, cu imediate efecte practice, și ca atare o piesă de zbucium sufletească, de analiză explicită a caracterelor, cu un ritm de tensiune și iminență, ca o criză operatorie. În acest sens s-a și orientat tinărul regizor al spectacolului de la Arad, Radu Sorin Grigorescu. El a înțeles că acțiunea principală, mișcarea progresează rapid prin dialog și pe firul lui, că tensiunea dramatică trebuie împlinită prin timbrul cuvîntului și arderea lăuntrică, permanentă, a personajelor. Acestea se realizează pe

scenă prin ritm, iar în cazul specific, prin ritmul interior al interpretilor și prin accentele replicilor în succesiunea lor. Regizorul s-a convins că mișcările sufletești ale personajelor trebuie urmărite cu repeziciune, instantaneu, declanșarea lor coincidînd aproape cu însăși exprimarea.

Inexperiența l-a dus însă pe Radu Sorin Grigorescu la confundarea ritmului cu *tempo*, ca să vorbim în termenii lui Stanislavski. Ceea ce trebuia să constituie un ritm general, cu o progresie marcată, a devenit în spectacol — desigur, cu unele excepții — *precipitare*, înlănțuire vertiginoasă de replici fără controlul sensurilor și al respirației. Mai ales în actul I, cînd la indicațiile de regie s-au adăugat și emoțiile premiei.

Dar în afară de ritm, piesa mai ridică o problemă (la Arad mai mult decît în alte părți) de ordin tehnic. Dezbaterea de idei și sentimente e întreruptă, la intervale, de cîteva evocări sau retrospectii (care se suprapun introspecției personajelor): cînd Fana, cînd Valeriu, cînd Vintilă își amintesc de unele clipe din trecut, ce lor li se par cruciale, le povestesc, și asta se traduce scenic prin întreruperea acțiunii și crearea unei noi ambianțe, unui nou

Scenă din actul III — Teatrul de Stat din Arad

cadru: scenă în scenă. La Arad, spațiul nu permite respectarea indicațiilor de autor (secționarea în diagonală a scenei), singura soluție rămânând aceea a feței de cortină interioară, pictată. Operația s-a desfășurat destul de anevoios, cerînd un supraefort actorilor, care i-a făcut să se resimtă în restul acțiunii scenice (schimbarea în fugă de locuri, de costum, de machiaj etc.). În ansamblu, modificarea de scenă a dat spectacolului un accent străin, de artificialitate, de convenție silită.

Interpretarea actorilor n-a fost omogenă, ceea ce — fiind vorba de trei personaje esențiale — a influențat evoluția spectacolului. Cel mai bine axat pe datele rolului, acoperindu-le cu eficiență, a fost Valentino Dain (Valeriu). Am admirat la acest actor — obișnuit cu roluri de june-prim — maturitatea gândirii scenice, vigoarea reținută, controlată, cu care a marcat momentele de tensiune, sobrietatea gestului, timbrul clar al vocii. Dacă n-ar fi fost precipitarea din actul I, am fi vorbit de un rol perfect realizat. Această din urmă

observație e valabilă și pentru Rodica Sanda Țuțuianu (Fana), care a avut numeroase clipe de trăire autentică, mai ales în polemica față de Valeriu. Actul II, încredințat aproape în exclusivitate acestor doi actori, a fost și cel mai bun din întreg spectacolul.

Pentru rolul lui Vintilă, Ștefan Neagrău a fost prea tânăr, insuficient de matur, deși accentele de căldură, de înțelegere omenească au fost bine gândite și chiar exprimate. Totuși, în ansamblu, personajul n-a fost susținut suficient și, ca atare, balanța conflictului și a spectacolului a apărut ușor dezechilibrată, în sensul că mesajul tonic, de înnoire, al piesei n-a pătruns cu toată plenitudinea în public.

Montat după doar trei săptămâni de lucru, spectacolul *Explozie întîrziată* de la Arad mai necesită șlefuirii în ritmul general, ca și o mai profundă caracterizare a personajului Vintilă, principalul purtător de mesaj.

S. G